

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΑΠΑΝΤΗΜΕΝΑ ΘΕΜΑΤΑ
ΣΤΑ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ (ΓΝΩΣΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ)
ΤΗΣ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

Φιλολογική επιμέλεια θεμάτων και απαντήσεων:
Παπαγεωργίου Γιώργος, φιλόλογος

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΑΠΑΝΤΗΜΕΝΑ ΘΕΜΑΤΑ
ΣΤΑ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ
(ΓΝΩΣΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ)

Φιλολογική επιμέλεια θεμάτων και απαντήσεων:
Παπαγεωργίου Γιώργος, φιλόλογος

ΚΕΙΜΕΝΟ:

Α) Μαρτυρεῖ δὲ καὶ τὸ γινόμενον ἐν ταῖς πόλεσιν· οἱ γὰρ νομοθέται τοὺς πολίτας ἐθίζοντες ποιοῦσιν ἀγαθοῦς, καὶ τὸ μὲν βούλημα παντὸς νομοθέτου τοῦτ' ἐστίν, ὅσοι δὲ μὴ εὖ αὐτὸ ποιοῦσιν ἀμαρτάνουσιν, καὶ διαφέρει τούτῳ πολιτεία πολιτείας ἀγαθῆ φάυλης. Ἐτι ἐκ τῶν αὐτῶν καὶ διὰ τῶν αὐτῶν καὶ γίνεται πᾶσα ἀρετὴ καὶ φθείρεται, ὁμοίως δὲ καὶ τέχνη· ἐκ γὰρ τοῦ κιθαρίζειν καὶ οἱ ἀγαθοὶ καὶ κακοὶ γίνονται κιθαρισταί. Ἀνάλογον δὲ καὶ οἰκοδόμοι καὶ οἱ λοιποὶ πάντες· ἐκ μὲν γὰρ τοῦ εὖ οἰκοδομεῖν ἀγαθοὶ οἰκοδόμοι ἔσονται, ἐκ δὲ τοῦ κακῶς κακοί. Εἰ γὰρ μὴ οὕτως εἶχεν, οὐδὲν ἂν ἔδει τοῦ διδάξαντος, ἀλλὰ πάντες ἂν ἐγίνοντο ἀγαθοὶ ἢ κακοί.

Β) Οὕτω δὴ καὶ ἐπὶ τῶν ἀρετῶν ἔχει· πράττοντες γὰρ τὰ ἐν τοῖς συναλλάγμασι τοῖς πρὸς τοὺς ἀνθρώπους γινόμεθα οἱ μὲν δίκαιοι οἱ δὲ ἄδικοι, πράττοντες δὲ τὰ ἐν τοῖς δεινοῖς καὶ ἐθιζόμενοι φοβεῖσθαι ἢ θαρρεῖν οἱ μὲν ἀνδρείοι οἱ δὲ δειλοί. Ὅμοίως δὲ καὶ τὰ περὶ τὰς ἐπιθυμίας ἔχει καὶ τὰ περὶ τὰς ὀργὰς· οἱ μὲν γὰρ σώφρονες καὶ πρᾶοι γίνονται, οἱ δ' ἀκόλαστοι καὶ ὀργίλοι, οἱ μὲν ἐκ τοῦ οὕτως ἐν αὐτοῖς ἀναστρέφεσθαι, οἱ δὲ ἐκ τοῦ οὕτως. Καὶ ἐνὶ δὴ λόγῳ ἐκ τῶν ὁμοίων ἐνεργειῶν αἱ ἕξεις γίνονται. Διὸ δεῖ τὰς ἐνεργείας ποιᾶς ἀποδιδόναι· κατὰ γὰρ τὰς τούτων διαφορὰς ἀκολουθοῦσιν αἱ ἕξεις. Οὐ μικρὸν οὖν διαφέρει τὸ οὕτως ἢ οὕτως εὐθὺς ἐκ νέων ἐθίζεσθαι, ἀλλὰ ἀμπολυ, μᾶλλον δὲ τὸ πᾶν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ:

1. Να μεταφραστούν τα ἐξῆς αποσπάσματα ἀπὸ τα παραπάνω κείμενα: «Μαρτυρεῖ δὲ καὶ ... γίνονται κιθαρισταί» καὶ «Καὶ ἐνὶ δὴ ... μᾶλλον δὲ τὸ πᾶν».

[Μονάδες: /10]

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΑΠΑΝΤΗΜΕΝΑ ΘΕΜΑΤΑ
ΣΤΑ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ (ΓΝΩΣΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ)
ΤΗΣ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

Φιλολογική επιμέλεια θεμάτων και απαντήσεων:
Παπαγεωργίου Γιώργος, φιλόλογος

2. *καὶ διαφέρει τούτῳ πολιτεία πολιτείας ἀγαθὴ φαύλης*: Να σχολιάσετε, από όλες τις απόψεις, την παραπάνω φράση του κειμένου Α, επιμένοντας στους προβληματισμούς που προκύπτουν από αυτή.

[Μονάδες: /15]

3. Ποιος είναι ο ρόλος του δασκάλου και της παιδείας στην κατάκτηση της ηθικής αρετής, σύμφωνα με τα παραπάνω δύο κείμενα; Να αναλύσετε τα σημεία των δύο κειμένων στα οποία γίνεται αναφορά στους δασκάλους και την παιδεία και να εξηγήσετε από πότε πρέπει ένας άνθρωπος να ξεκινήσει να ασχολείται με την ηθική αρετή και γιατί.

[Μονάδες: /15]

4. Για ποιους λόγους ο Αριστοτέλης αποφάσισε να φύγει από την πόλη της Αθήνας μετά το θάνατο του Αλέξανδρου;

[Μονάδες: /10]

5. *Μαρτυρεῖ, ἐθίζοντες, ἀμαρτάνουσιν, ἐνεργειῶν, ἀκολουθοῦσιν*: Να γράψετε ένα συνώνυμο στην αρχαία ελληνική και ένα παράγωγο της νεοελληνικής για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

[Μονάδες: /10]

Καλή Επιτυχία !!!

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΑΠΑΝΤΗΜΕΝΑ ΘΕΜΑΤΑ
ΣΤΑ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ (ΓΝΩΣΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ)
ΤΗΣ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

Φιλολογική επιμέλεια θεμάτων και απαντήσεων:
Παπαγεωργίου Γιώργος, φιλόλογος

**ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΟ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ
ΣΤΑ ΑΡΧΑΙΑ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ**

Α. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ:

1. Α) Τα παραπάνω τα επιβεβαιώνει κι αυτό που συμβαίνει στις πολιτείες: οι νομοθέτες δηλαδή κάνουν τους πολίτες καλούς με τον εθισμό, και αυτή είναι η θέληση κάθε νομοθέτη, όσοι όμως δεν κάνουν αυτό σωστά δεν πετυχαίνουν αυτό που επιδιώκουν, και σ' αυτό διαφέρει το καλό πολίτευμα από το λιγότερο καλό πολίτευμα. Ακόμα, για τους ίδιους λόγους και με τους ίδιους τρόπους και γεννιέται κάθε αρετή και φθείρεται, το ίδιο και κάθε τέχνη: γιατί με το παίξιμο της κιθάρας γίνονται και οι καλοί και οι κακοί κιθαριστές. Β) Και με έναν λόγο λοιπόν από όμοιες ενέργειες διαμορφώνονται τα μόνιμα στοιχεία του χαρακτήρα μας. Γι' αυτό πρέπει να προσδίδουμε μια ορισμένη ποιότητα στις ενέργειές μας: γιατί σύμφωνα με τις διαφορές αυτών διαμορφώνονται και τα μόνιμα στοιχεία του χαρακτήρα μας. Δεν έχει λοιπόν μικρή σημασία το να αποκτούμε συνήθειες με τον ένα ή τον άλλο τρόπο από την πιο μικρή μας ηλικία, αλλά έχει πάρα πολύ μεγάλη σημασία ή μάλλον σημαίνει το παν.

2. Η φράση αυτή του κειμένου δημιουργεί πολλαπλό προβληματισμό τόσο ως προς το περιεχόμενό της όσο και ως προς τη θέση των λέξεων. Ως προς το περιεχόμενο αξίζει να τονιστεί ότι το θέμα που θίγει ο φιλόσοφος εδώ είναι η απόκτηση της ηθικής αρετής. Για το λόγο αυτό φαίνεται ότι η αναφορά των πολιτευμάτων και ο διαχωρισμός τους σε καλά και σε λιγότερο καλά απομακρύνει από το θέμα. Ωστόσο, ο Αριστοτέλης δεν αναφέρεται στα πολιτεύματα γενικά, αλλά συνδέει την αξία τους με τη συμβολή των νομοθετών στην προσπάθεια των πολιτών να κατακτήσουν την αρετή με μεγαλύτερη ή με μικρότερη επιτυχία. Επομένως, η αναφορά στην αξία των πολιτευμάτων απορρέει από το θέμα της αρετής και είναι περιστασιακή. Εξάλλου, είναι γνωστό ότι στην αρχαιότητα η ηθική σχετιζόταν με το ρόλο του πολίτη στην κοινωνική ζωή, καθώς από τη συμπεριφορά αυτού εξαρτιόταν η ποιότητα της συμβίωσης των ανθρώπων στην πολιτεία και η λειτουργία της τελευταίας. Αντιθέτως, οι πολίτες που στερούνταν

**ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΑΠΑΝΤΗΜΕΝΑ ΘΕΜΑΤΑ
ΣΤΑ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ (ΓΝΩΣΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ)
ΤΗΣ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ**

**Φιλολογική επιμέλεια θεμάτων και απαντήσεων:
Παπαγεωργίου Γιώργος, φιλόλογος**

ηθικές αρχές και αξίες δεν μπορούσαν να συγκροτήσουν σε καμία περίπτωση οργανωμένη κοινωνία με ομαλή λειτουργία, που να στηρίζεται σε ηθικές αρχές και απόλυτα αποδεκτούς κανόνες. Με τον τρόπο αυτό φαίνεται ότι πολιτική και ηθική φιλοσοφία συνδέονται άρρηκτα για τον Αριστοτέλη, γεγονός που δικαιολογεί την αναφορά του στα πολιτεύματα, αν και κάνει λόγο για την ηθική αρετή των ανθρώπων.

Το επίθετο *φάυλος* στην ενότητα αυτή έχει διαφορετική σημασία από την κανονική: ο Αριστοτέλης με τον όρο *φάυλην πολιτείαν* δεν εννοεί το κακό πολίτευμα, αλλά το λιγότερο καλό, το υποδεέστερο. Ο φιλόσοφος, εξάλλου, πίστευε ότι δεν υπάρχουν κακά πολιτεύματα, αλλά ότι όλα είναι καλά, άλλο σε μεγαλύτερο και άλλο σε μικρότερο βαθμό. Αυτή η αξιολογική διαβάθμιση εξαρτάται από την επιτυχία (μεγαλύτερη ή μικρότερη) της προσπάθειας των νομοθετών να εθίσουν τους πολίτες στην αρετή. Έτσι, επιτυγχάνεται ο διαχωρισμός των πολιτειών σε *ἀγαθές* και *φάυλες*, κριτήριο που θα μπορούσαμε να συσχετίσουμε και με τη σημερινή πραγματικότητα, αφού στόχος του σημερινού κράτους δικαίου, το οποίο ρυθμίζει τις συγκρούσεις κοινωνικών ομάδων, μεριμνά για τη λειτουργία της οικονομίας και κατοχυρώνει τα δικαιώματα των πολιτών, είναι η τάξη και η ασφάλεια. Ωστόσο, σήμερα η ηθική εμπίπτει στο πλαίσιο κυρίως της δικαιοδοσίας της θρησκείας και διαχωρίζεται σαφώς από το νομικό και το ηθικό δίκαιο.

Ως προς τη σειρά των λέξεων αξίζει να τονιστεί ότι η κανονική σειρά των λέξεων θα ήταν: *διαφέρει πολιτεία ἀγαθὴ πολιτείας φάυλης*. Το γεγονός ότι η σειρά των λέξεων στην πρόταση είναι άλλη μπορεί να οφείλεται σε πολλούς παράγοντες: αρχικά, ίσως να οφείλεται στο γεγονός ότι τα κείμενα του Αριστοτέλη είναι προσωπικές σημειώσεις, τις οποίες χρησιμοποιούσε για την προφορική διδασκαλία του, και για αυτό σε μερικά σημεία χαρακτηρίζονται από τη συντομία και την ελλειπτικότητα του προφορικού λόγου. Εξάλλου, σύμφωνα και με το Λυπουρλή, η συντομία και η ελλειπτικότητα, αλλά και η θέση των επιθετικών προσδιορισμών στο τέλος της πρότασης αποτελούν τυπικά χαρακτηριστικά του προφορικού λόγου, που «προϋποθέτει σε μεγαλύτερο βαθμό την οξύνοια και τη μνήμη του ακροατή». Ο Δ. Λυπουρλής υποστηρίζει, ακόμα, ότι ο Αριστοτέλης χρησιμοποιεί συνειδητά αυτόν τον εκφραστικό τρόπο, γιατί με τη χρήση των δύο

**ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΑΠΑΝΤΗΜΕΝΑ ΘΕΜΑΤΑ
ΣΤΑ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ (ΓΝΩΣΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ)
ΤΗΣ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ**

**Φιλολογική επιμέλεια θεμάτων και απαντήσεων:
Παπαγεωργίου Γιώργος, φιλόλογος**

επιθέτων στο τέλος του παραδείγματος πετυχαίνει την επανασύνδεση με το συζητούμενο θέμα, που είναι «η αρετή και οι διάφορες βαθμίδες από τις οποίες περνά ο άνθρωπος στην προσπάθειά του να την κατακτήσει». Τοποθετώντας, δηλαδή, ο Αριστοτέλης τα επίθετα *ἀγαθῆ* και *φάυλης* στο τέλος της φράσης πετυχαίνει να μας θυμίσει ότι «κάθε φορά που μιλούμε για διαφορά πολιτεύματος από πολίτευμα, δεν πρέπει να λησμονούμε ότι στην ουσία πρόκειται για διαφορά ως προς την πρόοδο των πολιτών στον τομέα της αρετής».

Παράλληλα, δεν αποκλείεται ο Αριστοτέλης να επιχειρεί με τον τρόπο αυτό να αποδώσει το φυσικό και αβίαστο προφορικό λόγο, στον οποίο μπορεί κανείς να τοποθετεί διάφορους προσδιορισμούς «εκτός σειράς» ή και να θέλει να βάλει τους δύο επιθετικούς προσδιορισμούς δίπλα – δίπλα για να δώσει έμφαση στην αντιθετική λειτουργία τους.

Σε κάθε περίπτωση, πάντως, πρόκειται για μια φράση με πολύ σημαντικό νόημα, αφού τονίζει τον πολύ σπουδαίο ρόλο του νομοθέτη, από την προσπάθεια του οποίου εξαρτάται η κατάκτηση ή όχι της αρετής από τους πολίτες.

3. Η φράση με την οποία ολοκληρώνει ο Αριστοτέλης το συλλογισμό του στο τέλος του πρώτου δοθέντος αποσπάσματος («οὐδὲν ἂν ἔδει τοῦ διδάξαντος, ἀλλὰ πάντες ἂν ἐγίνοντο ἀγαθοὶ ἢ κακοὶ») πιστοποιεί ότι η κατάκτηση της ηθικής αρετής είναι άμεσα συνδεδεμένη με την παιδεία που αποκτά ο άνθρωπος από τη νεανική ηλικία. Αναλυτικότερα, κατά το φιλόσοφο, ο άνθρωπος αποκτά τις ηθικές αρετές με τον εθισμό και την άσκηση. Αυτό, ωστόσο, που καθορίζει αν θα δημιουργηθούν καλές ή κακές συνήθειες είναι οι καλοί ή κακοί τρόποι δράσης του ανθρώπου, δηλαδή η ποιότητα των ενεργειών του ανθρώπου. Στο σημείο αυτό έγκειται ο ρόλος του νομοθέτη και του δασκάλου, να ασκήσει και να εθίσει δηλαδή τους νέους στην ηθική αρετή. Αυτό εξηγεί, βέβαια, και την άποψή του φιλοσόφου ότι καμιά αρετή δεν παρουσιάζεται στον άνθρωπο εκ φύσεως.

Αναλυτικότερα, στο τέλος του πρώτου αποσπάσματος γίνεται λόγος για τον *διδάξοντα*, δηλαδή για εκείνον που θα καθοδηγεί τους κιθαριστές και τους οικοδόμους κατά τη διαδικασία του εθισμού, της εξάσκησής τους. Επομένως, σε αυτό το απόσπασμα ο φιλόσοφος τονίζει τη συμβολή της διδασκαλίας για

**ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΑΠΑΝΤΗΜΕΝΑ ΘΕΜΑΤΑ
ΣΤΑ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ (ΓΝΩΣΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ)
ΤΗΣ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ**

**Φιλολογική επιμέλεια θεμάτων και απαντήσεων:
Παπαγεωργίου Γιώργος, φιλόλογος**

την άσκηση στην ηθική αρετή. Έτσι, γίνεται εύκολα κατανοητό ότι αποδέχεται τη θέση του Σωκράτη πως η αρετή είναι διδακτή, παρόλο που σε άλλο σημείο των Ηθικών Νικομαχείων ο φιλόσοφος συσχετίζει τη διδασκαλία μόνο με τη διανοητική αρετή, η οποία εκ διδασκαλίας έχει και τήν γένεσιν και τήν αύξησιν. Η ίδια αναφορά γίνεται και στο δεύτερο κείμενο που δίνεται προς εξέταση. Από την αναφορά του ρόλου που έχει ο δάσκαλος στις τέχνες και την κατάκτηση της αρετής αποδεικνύεται και ο σημαντικός ρόλος της εκπαίδευσης για την κατάκτηση της αρετής.

Με τη φράση αυτή ο φιλόσοφος θέλει να τονίσει τη μεγάλη σπουδαιότητα της αγωγής και της παιδείας στον εθισμό του ανθρώπου σε ορισμένους τρόπους συμπεριφοράς που οδηγούν στην αρετή. Ωστόσο, για να είναι αποτελεσματικός, ο εθισμός πρέπει να αρχίσει ενθώς εκ νέων. Ο Αριστοτέλης θεωρεί ότι το πᾶν είναι να αρχίζει η απόκτηση των συνηθειών από τη μικρή ηλικία, γεγονός που δεν είναι δυνατό να αμφισβητηθεί ούτε και σήμερα. Πράγματι, ο τρόπος με τον οποίο συμπεριφερόμαστε και ο εθισμός σε κάθε μορφή αντίδρασης διαμορφώνει τα καλά ή κακά μόνιμα στοιχεία του χαρακτήρα μας. Συνεπώς, ο εθισμός έχει παιδαγωγική αξία, αξία για την αγωγή του ατόμου.

Το παιδαγωγικό σχόλιο του φιλοσόφου κρίνεται αναγκαίο εδώ, επειδή το θέμα με το οποίο ασχολείται, ο εθισμός και η απόκτηση των μόνιμων στοιχείων του χαρακτήρα του ατόμου, έχει πολύ μεγάλη παιδαγωγική σημασία για τη διαμόρφωση της προσωπικότητάς τους. Υπάρχει όμως και ένας άλλος λόγος, για τον οποίο ο φιλόσοφος τονίζει ότι ο εθισμός πρέπει να αρχίσει από τη μικρή ακόμη ηλικία. Αυτή η ηλικία είναι η πιο κατάλληλη για να διαμορφωθούν τα στοιχεία του χαρακτήρα του ατόμου και η ηθική του συνείδηση. Εξάλλου, είναι αλήθεια ότι ο εθισμός στις καλές πράξεις απαιτεί πολύ χρόνο, και γι' αυτό πρέπει να ξεκινά από πολύ μικρή ηλικία. Ωστόσο, ο Αριστοτέλης φτάνει στο ακραίο σημείο να διατυπώσει την άποψη ότι ο εθισμός είναι το πᾶν για την ηθική διαπαιδαγώγηση των νέων. Έτσι, παραμερίζει την αξία άλλων παραγόντων, όπως είναι η νοηθεσία, το πρότυπο, το παράδειγμα και άλλοι.

Παράλληλα, οι εκφραστικοί τρόποι που χρησιμοποιεί ο φιλόσοφος για να τονίσει την ανυπέρβλητη σημασία του εθισμού για τη διαπαιδαγώγηση των παιδιών και την ώθηση στην απόκτηση ηθικών αρετών είναι εντυπωσιακοί. Παρεκκλίνοντας από την

**ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΑΠΑΝΤΗΜΕΝΑ ΘΕΜΑΤΑ
ΣΤΑ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ (ΓΝΩΣΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ)
ΤΗΣ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ**

**Φιλολογική επιμέλεια θεμάτων και απαντήσεων:
Παπαγεωργίου Γιώργος, φιλόλογος**

προσφιλή του τακτική, τη λιτότητα του λόγου του, ο φιλόσοφος χρησιμοποιεί τα ακόλουθα εκφραστικά μέσα: το σχήμα άρσης και θέσης: *οὐ μικρόν, ἀλλὰ πάμπολυ*, την υπερβολή: *τὸ πᾶν*, αλλά και την κλιμάκωση με την προϊούσα σημασιολογική ένταση του επιρρηματικού προσδιορισμού: (*οὐ μικρόν*) = *πολύ, πάμπολυ, τὸ πᾶν*.

Ανακεφαλαιώνοντας, αξίζει να τονιστεί ότι για τον Αριστοτέλη, όπως, εξάλλου, και για τον Πλάτωνα, η παιδεία και η αγωγή είναι οι βασικοί παράγοντες που συμβάλλουν καθοριστικά στην απόκτηση καλών ή κακών συνηθειών και στον «εθισμό» του ατόμου σε συγκεκριμένο τρόπο δράσης και συμπεριφοράς. Μάλιστα, όσο νωρίτερα αρχίσει η αγωγή τόσο πιο αποτελεσματική θα είναι, αφού η ποιότητα των ενεργειών του ανθρώπου προσδιορίζεται από τον τρόπο με τον οποίο θα συνηθίσει να ενεργεί από τη νεανική ηλικία. Επομένως, το κύριο βάρος πέφτει στην αγωγή και την παιδεία που θα λάβουν οι νέοι και η οποία θα τους οδηγήσει στην αρετή, που, με τη σειρά της, θα τους εξασφαλίσει την ευδαιμονία.

4. Το 323 έφτασε στην Αθήνα η είδηση ότι πέθανε ο Αλέξανδρος. Ο Αριστοτέλης αισθάνθηκε πως η ζωή του βρισκόταν πάλι μπροστά στον πιο μεγάλο κίνδυνο. Η συνταγή για τα ανεπιθύμητα πρόσωπα ήταν στην Αθήνα γνωστή από παλιά. Να βρεθεί ένας κατηγορος δεν ήταν καθόλου δύσκολο, και μια αφορμή ήταν αρκετή για να απαγγελθεί κατηγορία για ασέβεια. Στην περίπτωση του Αριστοτέλη την αφορμή την πρόσφερε ένα ποίημα που ο φιλόσοφος είχε γράψει για τον αξέχαστο φίλος του Ερμία, που είχε βρει μαρτυρικό θάνατο. Η κατηγορία βασίστηκε στο γεγονός ότι το ποίημα αυτό του Αριστοτέλη είχε τη μορφή παιάνα, του παραδοσιακού ύμνου στον θεό Απόλλωνα. Ακριβώς το «έγκλημα» ήταν ότι χρησιμοποιήθηκε αυτό το ποιητικό σχήμα για να υμνηθεί ένας κοινός θνητός – για τους Αθηναίους, ας μην το έλεγαν, αυτός ο κοινός θνητός ήταν ένας δηλωμένος φίλος του Φιλίππου, του βασιλιά της Μακεδονίας. Άλλο δεν έμενε στον Αριστοτέλη παρά να εγκαταλείψει για δεύτερη φορά την Αθήνα. Τη φορά αυτή πήγε να ζήσει στην απέναντι Χαλκίδα, στο σπίτι που είχε εκεί από τη μητέρα του. Ο θάνατος τον βρήκε εκεί την επόμενη χρονιά.
5. μαρτυρεῖ – συνώνυμο: ὁμολογεῖ – ομόρριζο: μάρτυρας
ἐθίζοντες - συνώνυμο: ἀσκοῦντες – ομόρριζο: εθισμός

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΑΠΑΝΤΗΜΕΝΑ ΘΕΜΑΤΑ
ΣΤΑ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ (ΓΝΩΣΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ)
ΤΗΣ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

Φιλολογική επιμέλεια θεμάτων και απαντήσεων:
Παπαγεωργίου Γιώργος, φιλόλογος

άμαρτάνουσιν – συνώνυμο: ἀποτυγχάνουσι– ομόρριζο: αμαρτία
ἐνεργειῶν: – συνώνυμο: πράξεων – ομόρριζο: ενεργητικός
ἀκολουθοῦσιν: – συνώνυμο: ἔπονται– ομόρριζο: ακολουθία

επίγνωση